

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Миколаївський національний аграрний університет

Кафедра методики професійного навчання

**НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА В
ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ
(ПЕРЕДДИПЛОМНА)**

методичні рекомендації

щодо проходження науково-педагогічної практики в закладах професійної освіти для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти ОПП «Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)» спеціальності А5 «Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)» денної та заочної форм здобуття вищої освіти

Миколаїв
2026

УДК 378.937: 371.133

НЗ4

Друкується за рішенням науково-методичної комісії інженерно-енергетичного факультету Миколаївського національного аграрного університету від «18» травня 2026р., протокол №8

Укладачі:

К. М. Горбунова – канд.пед. наук, доцент кафедри методики професійного навчання, Миколаївський національний аграрний університет;

Л. О. Комісарова - канд.пед. наук, заступник директора Департаменту освіти і науки Миколаївської облдержадміністрації

К. А. Улітіна – асистент кафедри методики професійного навчання, Миколаївський національний аграрний університет

Рецензент:

В.Л. Короленко – канд.пед.наук, ст.викладач кафедри методики професійного навчання, Миколаївський національний аграрний університет

А.Б.Веліховська – директорка Департаменту освіти і науки Миколаївської облдержадміністрації

©Миколаївський національний аграрний університет, 2026

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Загальні положення	5
2. Мета і завдання практики	7
3. Компетентності та програмні результати навчання	9
4. Організація та зміст практики.....	10
5. Обов'язки учасників практики	13
6. Звітність та підсумки практики	15
7. Критерії та шкала оцінювання практики	17
8. Рекомендована література та нормативні документи	19
Додатки	21

ВСТУП

Науково-педагогічна практика (переддипломна) є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми підготовки магістрів спеціальності А5 «Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)» та завершальним етапом практичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Зазначена практика органічно поєднує педагогічну та науково-дослідницьку діяльність, забезпечуючи здобувачам можливість застосувати набуті теоретичні знання безпосередньо в умовах закладу професійної (професійно-технічної) освіти, апробувати результати власних наукових досліджень та сформувати досвід викладацької роботи у сфері аграрної освіти.

Методичні рекомендації розроблено відповідно до Закону України «Про вищу освіту», Закону України «Про освіту», Закону України «Про професійну (професійно-технічну) освіту», Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти МНАУ та чинних стандартів вищої освіти зі спеціальності А5.

У методичних рекомендаціях визначено мету, завдання, зміст і структуру практики, описано порядок її організації та проведення, окреслено права та обов'язки її учасників, встановлено вимоги до звітної документації та критерії оцінювання.

Рекомендації адресовані здобувачам першого (магістерського) рівня вищої освіти, керівникам практики від університету та від базових закладів освіти.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Науково-педагогічна практика (переддипломна) - вид навчальної практики, що передбачає виконання здобувачем комплексу педагогічних і науково-дослідних завдань в умовах реального освітнього процесу закладу професійної (професійно-технічної) освіти.

1.2. Практика проводиться в кінці першого курсу магістратури відповідно до навчального плану спеціальності А5. Тривалість – 5 тижнів (150 годин / 5 кредитів ЄКТС). Терміни проведення визначаються графіком навчального процесу.

1.3. Практика організовується та здійснюється на підставі:

- Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII (зі змінами);
- Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII;
- Закону України «Про професійну (професійно-технічну) освіту» від 10.02.1998 № 103/98-ВР;
- Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України (наказ МОН України від 08.04.1993 № 93);
- Стандарту вищої освіти України другого рівня зі спеціальності А5;
- Освітньо-професійної програми «Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)»;
- Положення про організацію освітнього процесу в МНАУ;
- Положення про проведення практик студентів МНАУ.

1.4. Загальне навчально-методичне керівництво практикою здійснюється кафедрою методики професійної підготовки МНАУ. Безпосередні наукові керівники призначаються з числа науково-педагогічних працівників кафедри.

1.5. Практика проводиться в акредитованих закладах професійної (професійно-технічної) освіти Миколаївської та суміжних областей, з якими університет уклав договори про співпрацю. За наявності обґрунтованих підстав здобувач може

самостійно запропонувати базу практики (за погодженням із кафедрою).

1.6. Здобувачі заочної форми навчання, які працюють у закладах освіти відповідного профілю, можуть проходити практику за місцем роботи із поданням відповідної довідки та погодженням з керівником практики від університету.

1.7. Переддипломна практика безпосередньо пов'язана з темою кваліфікаційної роботи: під час її проходження здобувач апробує окремі теоретичні та практичні результати дослідження.

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

2.1. Мета практики - поглиблення та закріплення теоретичних знань здобувачів, набуття досвіду самостійної педагогічної та науково-дослідної роботи у закладах професійної освіти аграрного профілю, формування готовності до виконання функцій педагога-дослідника у сфері аграрної освіти.

2.2. Завдання практики:

2.2.1. Педагогічні завдання:

- ознайомитися з організаційно-педагогічною структурою закладу, нормативно-правовою базою його функціонування та документацією освітнього процесу;

- вивчити навчальні плани та програми дисциплін за обраним аграрним профілем;

- провести не менше ніж 8 навчальних занять (уроків, лекцій, семінарів, практичних / лабораторних занять) з обраних дисциплін під керівництвом наставника;

- розробити та реалізувати 2 позааудиторних заходи виховного або профорієнтаційного характеру;

- здійснити педагогічне спостереження та аналіз не менше 4 занять колег або наставника;

- сформувати комплект навчально-методичного забезпечення для одного модуля (теми) обраної дисципліни.

2.2.2. Науково-дослідні завдання:

- апробувати в реальних умовах освітнього процесу один або кілька аспектів теми магістерської роботи;

- провести емпіричне дослідження (анкетування, тестування, спостереження) відповідно до мети магістерської роботи та опрацювати результати;

- зібрати, систематизувати та проаналізувати фактичний матеріал для написання відповідного розділу магістерської роботи;

- підготувати розгорнуту наукову публікацію або тези доповіді на конференцію за матеріалами практики (за рекомендацією наукового керівника).

2.2.3. Методичні завдання:

- розробити технологічну карту або методичну розробку одного заняття із застосуванням сучасних педагогічних технологій (кейс-метод, проєктне навчання, STEM-підхід, цифрові освітні ресурси тощо);
- підготувати методичне портфоліо практиканта.

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

3.1. Проходження науково-педагогічної практики забезпечує формування / розвиток таких компетентностей, передбачених ОПІ спеціальності А5:

Код	Компетентність	Програмний результат навчання
ЗК 3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	ПРН 1. Описувати, аналізувати й оцінювати педагогічні явища та процеси у ЗПО
ФК 1	Здатність проектувати, організовувати та реалізовувати освітній процес у закладах ПО	ПРН 3. Розробляти та впроваджувати дидактичне забезпечення для підготовки кваліфікованих аграрних фахівців
ФК 2	Здатність застосовувати сучасні педагогічні технології в освітньому процесі ЗПО	ПРН 5. Застосовувати інноваційні освітні технології у власній викладацькій діяльності
ФК 4	Здатність здійснювати науково-педагогічні дослідження у галузі аграрної освіти	ПРН 7. Проводити педагогічний експеримент, обробляти та інтерпретувати його результати
ФК 6	Здатність до особистісно-орієнтованої взаємодії з учасниками освітнього процесу	ПРН 9. Здійснювати виховну та профорієнтаційну роботу в ЗПО

3.2. Виконання завдань практики безпосередньо сприяє формуванню загальних компетентностей (відповідальність, комунікативна культура, критичне мислення) та є підґрунтям для успішного захисту магістерської роботи.

4. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЗМІСТ ПРАКТИКИ

4.1. Структура практики

Науково-педагогічна практика структурно складається з чотирьох взаємопов'язаних етапів:

Тиждень	Етап	Зміст діяльності	Результат
1	Підготовчо-орієнтаційний	Настановча конференція. Оформлення документів. Знайомство з базою практики, педагогічним колективом, навчальною документацією.	Щоденник практики (перший запис). Індивідуальний план.
2–3	Спостережно-аналітичний	Відвідування та аналіз занять наставника і колег. Вивчення матеріально-технічного і методичного забезпечення.	Аналітичні записи в щоденнику. Конспекти-спостереження (не менше 4).
3–5	Педагогічно-дослідницький	Самостійне проведення навчальних занять (не менше 8). Виховні заходи. Реалізація	Конспекти проведених занять. Протоколи дослідження. Розроблені матеріали.

		програми педагогічного дослідження	
6	Підсумково-рефлексивний	Систематизація матеріалів. Написання звіту. Звітна конференція.	Звіт з практики. Методичне портфоліо. Оцінка.

4.2. Зміст педагогічної складової

У ході педагогічної складової практики здобувач:

- проводить вхідне ознайомлення з навчально-матеріальною базою кабінетів і лабораторій відповідного профілю;
- аналізує робочі навчальні програми, тематичні плани та поурочні плани наставника;
- розробляє власні розгорнуті конспекти занять із зазначенням цілей, методів, форм роботи та очікуваних результатів;
- проводить навчальні заняття різних типів і видів: вступний урок, урок засвоєння нових знань, урок формування практичних умінь, комбінований урок, семінарське / практичне заняття, лекція;
- організовує та проводить позаурочні форми роботи (екскурсія на агровиробниче підприємство, круглий стіл, профорієнтаційний захід, олімпіада тощо);
- здійснює функції класного керівника (куратора академічної групи) протягом одного тижня: веде облік відвідування, взаємодіє з батьками, організовує позакласну виховну роботу;
- розробляє комплект навчально-методичних матеріалів до одного модуля обраної дисципліни: програма, конспект лекцій / уроків, завдання для практичних робіт, засоби контролю.

4.3. Зміст науково-дослідної складової

Науково-дослідна складова передбачає:

- уточнення або коригування гіпотези та методів дослідження відповідно до умов бази практики;

- проведення діагностичних заходів (анкетування учнів / студентів, педагогів; педагогічне спостереження; тестування навчальних досягнень) та первинне опрацювання даних;
- аналіз відповідності реальної практики підготовки аграрних фахівців теоретичним положенням магістерської роботи;
- систематизацію зібраного емпіричного матеріалу та підготовку аналітичного розділу звіту;
- формулювання висновків для відповідного розділу магістерської роботи.

4.4. Індивідуальний план практики

Індивідуальний план складається здобувачем спільно з керівником від університету до початку практики (протягом першого тижня) і містить:

- перелік навчальних занять (дисципліна, тема, тип, дата);
- план позааудиторних заходів;
- програму педагогічного дослідження (мета, методи, вибірка, очікувані результати);
- перелік розроблених навчально-методичних матеріалів;
- строки та форми звітності.

Індивідуальний план погоджується з наставником від бази практики та затверджується керівником практики від університету.

5. ОБОВ'ЯЗКИ УЧАСНИКІВ ПРАКТИКИ

5.1. Обов'язки здобувача

Здобувач зобов'язаний:

1. До початку практики: отримати направлення, ознайомитися з методичними рекомендаціями та програмою практики; пройти інструктаж з охорони праці та безпеки життєдіяльності.

2. Упродовж практики: дотримуватися Статуту та внутрішнього розпорядку бази практики; виконувати завдання відповідно до індивідуального плану; вчасно та якісно вести щоденник практики; систематично консультиватися з керівником від університету та наставником від бази; дотримуватися норм педагогічної етики у взаємодії з учнями/студентами та педагогічним колективом.

3. Після закінчення практики: підготувати та захистити звіт з практики; надати керівнику від університету повний пакет звітної документації.

5.2. Обов'язки керівника практики від університету

Керівник практики від університету зобов'язаний:

- скласти й видати здобувачам завдання та методичні рекомендації;
- погодити індивідуальний план практики здобувача;
- здійснювати систематичний контроль виконання програми практики (не рідше 2 разів на тиждень в очній або дистанційній формі);
- надавати методичну допомогу у розробці навчально-методичних матеріалів і конспектів занять;
- консультивати здобувача щодо наукової складової практики;
- брати участь у підсумковій конференції та оцінюванні результатів практики;
- складати зведену відомість оцінювання.

5.3. Обов'язки наставника від бази практики

Наставник від бази практики зобов'язаний:

- ознайомити практиканта з навчальним закладом, його структурою, внутрішнім розпорядком і правилами безпеки;
- ввести практиканта в педагогічний колектив, ознайомити з традиціями закладу;
- надати доступ до навчальних програм, планів уроків і необхідної документації;
- погодити розклад і теми самостійних занять здобувача;
- проводити попередній і підсумковий аналіз занять практиканта;
- оцінювати педагогічну діяльність практиканта та заповнити відгук-характеристику;
- забезпечити практикантові умови для виконання дослідницьких завдань.

5.4. Права здобувача

Здобувач під час проходження практики має право:

- отримувати всебічну методичну допомогу від керівників та наставника;
- користуватися навчально-матеріальною базою закладу (бібліотекою, лабораторіями, комп'ютерними класами);
- вносити пропозиції щодо вдосконалення організації практики;
- отримувати захист від дискримінації та порушення академічних прав.

6. ЗВІТНІСТЬ ТА ПІДСУМКИ ПРАКТИКИ

6.1. Перелік звітних документів

По завершенні практики здобувач подає такі документи:

1. Щоденник практики з підписами та печатками (додаток А).
2. Індивідуальний план практики (підписаний та затверджений).
3. Звіт про проходження практики (обсяг - 25-35 сторінок).
4. Конспекти проведених навчальних занять (не менше 8).
5. Конспекти спостережень (не менше 4).
6. Навчально-методичний комплект до одного модуля обраної дисципліни.
7. Технологічна карта / методична розробка одного заняття.
8. Аналітичний звіт про результати педагогічного дослідження.
9. Відгук-характеристика від наставника (з підписом і печаткою закладу).
10. Методичне портфоліо практиканта.

6.2. Структура звіту з практики

Звіт з науково-педагогічної практики має таку структуру:

- Титульна сторінка.
- Зміст.
- Вступ (мета практики, стисла характеристика бази, терміни проходження).
- Розділ 1. Аналіз педагогічної діяльності на базі практики (характеристика закладу, організація освітнього процесу, аналіз проведених занять).
- Розділ 2. Методична робота (опис розробленого навчально-методичного комплексу, технологічної карти заняття).
- Розділ 3. Виховна та профорієнтаційна робота (опис проведених заходів).

- Розділ 4. Науково-дослідна діяльність (опис та результати педагогічного дослідження, зв'язок із темою магістерської роботи).
- Висновки і пропозиції.
- Список використаних джерел.
- Додатки (конспекти занять, анкети, діагностичні матеріали тощо).

6.3. Вимоги до оформлення

Звіт оформлюється відповідно до вимог ДСТУ 3008:2015 та методичних рекомендацій кафедри: шрифт – Times New Roman, 14 пт; міжрядковий інтервал – 1,5; поля: ліве – 2,5 см, праве – 1,5 см, верхнє і нижнє – 2 см; абзацний відступ – 1,25 см. Нумерація сторінок – унизу по центру, починаючи зі сторінки «Вступ».

6.4. Підсумкова конференція

Захист звіту відбувається у формі підсумкової конференції на кафедрі методики професійної підготовки. До участі в конференції запрошуються представники баз практики. Здобувач представляє результати практики у вигляді доповіді (7–10 хв) та відповідей на запитання.

Підсумкова оцінка виставляється керівником практики від університету на підставі: виконання програми практики, якості звітної документації, доповіді на конференції та відгуку-характеристики наставника.

7. КРИТЕРІЇ ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИКИ

Оцінювання науково-педагогічної практики здійснюється за 100-бальною шкалою з подальшим переведенням у оцінку за шкалою ЄКТС та національну шкалу.

Критерій оцінювання	Максимум балів	Оцінювач	Зміст оцінювання
Проведення навчальних занять (якість конспектів, методика, результативність)	30	Наставник + керівник від ун-ту	Відповідність меті і темі, доцільність методів, активність учнів
Навчально-методичний комплект і технологічна карта заняття	20	Керівник від ун-ту	Повнота, практична цінність, дидактична якість матеріалів
Науково-дослідна робота (аналітичний звіт, зв'язок із магістерською)	20	Науковий керівник кваліфікаційно і роботи	Коректність методів, глибина аналізу, внесок у дослідження
Якість звіту, щоденника та документації	15	Керівник від ун-ту	Повнота, структурованість, грамотність оформлення
Виховна та профорієнтаційна робота	10	Наставник	Активність, ініціативність, якість проведених заходів

Доповідь на підсумковій конференції	5	Комісія кафедри	Чіткість, глибина висновків, культура мовлення
РАЗОМ	100		

Сума балів (100-бальна шкала)	Оцінка ECTS	Оцінка (національна)	Визначення
90–100	A	Відмінно	Відмінне виконання
82–89	B	Добре	Вище середнього рівня
74–81	C	Добре	Загалом хороша робота
64–73	D	Задовільно	Непогано, але є недоліки
60–63	E	Задовільно	Відповідає мінімальним вимогам
35–59	FX	Незадовільно	Потребує доопрацювання
0–34	F	Незадовільно	Незараховано

Здобувач, який отримав незадовільну оцінку, направляється на повторне проходження практики у строки, визначені навчальним планом. Систематичне порушення дисципліни або невиконання завдань є підставою для відрахування.

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ

8.1. Законодавчо-нормативні документи

1. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
3. Про професійну (професійно-технічну) освіту : Закон України від 10.02.1998 № 103/98-ВР (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-вр>.
4. Про фахову передвищу освіту : Закон України від 06.06.2019 № 2745-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19>.
5. Про затвердження Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України : наказ Міністерства освіти України від 08.04.1993 № 93. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93>.
6. Національна рамка кваліфікацій : постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1341 (у редакції постанови КМУ від 25.06.2020 № 519). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>.
7. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» для другого (магістерського) рівня вищої освіти : наказ МОН України від 18.11.2020 № 1435. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-standartu-vishoyi-osviti-za-specialnistyu-015-profesijna-osvita-za-specializacijami-dlya-drugogo-magisterskogo-rivnya-vishoyi-osviti>.
8. Положення про організацію освітнього процесу у Миколаївському національному аграрному університеті : наказ ректора МНАУ № 37-О від 24.02.2026 р. URL: <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/258.pdf>.

8.2. Основна навчально-методична література

9. Джеджула О. М. Методика викладання у вищій школі : навчальний посібник. Вінниця : ВНАУ, 2021. 208 с.
10. Задорожна-Княгницька Л. В., Нетребя М. М., Бодик О. П. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник. Одеса : КУПРІЄНКО С.В., 2022. 309 с..
11. Методичні основи професійного навчання кваліфікованих робітників : методичний посібник / В. А. Кручек, О. Б. Кошук, С. Г. Кравець та ін. Житомир : Полісся, 2020. 274 с.
12. Поясок Т. Б., Беспарточна О. І. Педагогіка : навчальний посібник. Кременчук : НОВАБУК, 2024. 208 с.
13. Стинська В. В. Методика викладання у вищій школі : навчальний посібник. Івано-Франківськ, 2022. 180 с.

8.3. Допоміжна література

14. Горбунова К. М., Улітіна К. А. Інноваційні технології підготовки майбутніх педагогів професійного навчання у закладах вищої освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2025. Вип. 89. С. 127-130. URL: <https://doi.org/10.32782/ip/89.24>.

ДОДАТКИ

Додаток А

ЩОДЕННИК НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Прізвище, ім'я, по батькові:

Група: _____ Курс: _____ Форма
навчання: _____

Спеціальність: А5 «Професійна освіта (Аграрне
виробництво...)»

База практики:

Керівник від бази:

Керівник від університету:

Термін практики:

Дата	Вид діяльності / захід	Зміст та результат	Підпис керівника

Підпис здобувача: _____ Підпис керівника:

Печатка закладу: М.П.

ВІДГУК-ХАРАКТЕРИСТИКА

про проходження науково-педагогічної практики

Здобувач

вищої

освіти

_____ (ПІБ) проходив(ла)
науково-педагогічну _____ (переддипломну) практику в
_____ (назва закладу) з
« _____ » _____ 20__ р. по « _____ » _____ 20__ р.

Під час практики здобувач:

– провів(ла) _____ навчальних занять з дисципліни
« _____ »;

– розробив(ла) _____;

– провів(ла) позааудиторних заходів: _____.

Оцінка педагогічних та особистісних якостей практиканта:

Рівень фахової підготовки: _____

Організаторські здібності: _____

Комунікативна культура: _____

Дотримання _____ норм педагогічної _____ етики:

_____ Загальна _____ характеристика:

_____ Оцінка _____ за _____ проходження _____ практики:

_____ Наставник від бази практики: _____ /

_____ (підпис) _____ (ПІБ, посада)
Директор закладу: _____ /

_____ М.П. « _____ » _____ 20__ р.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА В ЗАКЛАДАХ
ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ (ПЕРЕДДИПЛОМНА)**

Методичні рекомендації

Укладачі:

Гобунова Каріне Маркарівна
Комісарова Людмила Олексіївна
Улігіна Катерина Анатоліївна

Формат 60 x 84 1/16. Умовн. друк. арк. 1,6.

Тираж 10 прим. Зам. №.....

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету.
54010 м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490
від 20.02.2013р.